Ștefan SUSAI,
Institutul de Filologie Română
„Bogdan Petriceicu-Hasdeu”
al MECC
(Chişinău)

ALEXANDRU ROBOT – LIVIU REBREANU

Alexandru Robot – Liviu Rebreanu

Abstract: Alexandru Robot, a publisher and writer, is the author of an impressive number of tablets, reports and interviews published in the Rampa daily in the period of 1932-1934.Being an autodidact, informed, cult and pertinent person, he knows over the years a lot of great names of Romanian literature.LiviuRebreanu was one of the writers who believed in Robot's talent, opening his soul in revealing interviews.

Keywords: autodidact, pertinent questions, delegated responsibility, P*e marginea cărților* (*On the books*), dialogue.

Rezumat: Alexandru Robot, publicist și scriitor, este semnatarul unui număr impresionant de tablete, reportaje și interviuri publicate în cotidianul Rampa între 1932-1934. Autodidact, informat, cult, pertinent, în decursul anilor ajunge să stea față în față cu nume mari ale literaturii române. Liviu Rebreanu a fost unul dintre scriitorii care au avut încredere în harul lui Robot, deschizându-și sufletul în interviuri revelatoare.

Cuvinte-cheie: autodidact, întrebări pertinente, responsabilitate delegată, *Pe marginea cărților*, dialog.

Născut în 1916 la București, Alexandru Robot avea să devină – de la o vârstă fragedă – publicist şi scriitor. La doar 16 ani renunţa la studii, părăsind liceul „Spiru Haret” pentru a se angaja la cotidianul *Rampa* din București. Colabora deja la ceea ce George Călinescu numea „Revistele Nouei Generaţii”, *Discobol* şi *Bobi*.

La *Rampa* semnează între anii 1932 şi 1934 zeci de tablete, reportaje şi interviuri. Apare o rubrică nouă – *Pe marginea cărților*, în care Alexandru Robot semnalează noile apariții editoriale. Deşi tânăr, adolescent cu studii neterminate, are deja o cultură care îi permite să discute cu marii scriitori. Robot este un autodidact, dar şi un tânăr scriitor despre care George Călinescu va scrie în *Istoria Literaturii Române*.

La *Rampa* Robot devine unul dintre publiciştii importanţi ai publicaţiei. Realizează interviuri şi scrie materiale ample pentru rubricile *Un sfert de oră cu scriitorii*, *Ce fac scriitorii*, *Față în față cu eroul meu*, *În vizită la…*, intervievează scriitori

BDD-A29157 © 2018 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:50 UTC)

consacraţi precum Panait Istrati, N.D. Cocea, Mircea Eliade, Tudor Arghezi, Ionel Teodoreanu, D.N. Davidescu, F. Aderca, Liviu Rebreanu, Gala Galaction. În anul debutului la *Rampa*, Robot publică la Editura „Cronicarul" din Bucureşti prima lui plachetă de versuri, *Apocalips terestru*.

Interviurile lui Alexandru Robot din *Rampa* ne dezvăluie un publicist talentat, informat care adresează întrebări pertinente. Nu este uşor pentru un tânăr de doar 16 ani să discute, de exemplu, cu scriitori de talia lui Liviu Rebreanu, Eugen Lovinescu, Tudor Arghezi sau Panait Istrati şi Gala Galaction. Responsabilitatea delegată acestui tânăr reprezintă un act de curaj pentru conducerea *Rampei*, dar şi o recunoaştere a talentului pe care îl avea Alexandru Robot.

Primul material publicat de Robot în *Rampa* este din 15 octombrie 1932, nr. 4424 şi se intitulează *Toamna literară*. În ultima lună a anului, în *Rampa* din 2 decembrie, nr. 4465, acesta scrie o cronică despre un volum al lui Liviu Rebreanu în cadrul rubricii *Pe marginea cărţilor*.

Iţic Ştrul dezertor*, a treia ediţie, reprezintă la domnul Liviu Rebreanu, lumina unei perspective şi este plin de semnificaţie pentru autorul de mai târziu a lui* ION. *Pentru că sunt în aceste nuvele de război (*Iţic Strul dezertor*,* Catastrofă*,* Fapt divers*) indicaţia unui creator de viaţă, a unui veritabil romanicier deci*. (…)

Trei săptămâni mai târziu, în *Rampa*, nr. 4484, din 24 decembrie 1932, Alexandru Robot realizează un amplu material publicistic, intitulat *Faţă în faţă cu eroul meu*. Acesta intervievează scriitorii Liviu Rebreanu, Gala Galaction, Ion Minulescu, Ion Marin Sadoveanu, Tudor Muşatescu, T. Teodorescu-Branişte, Mihail Sorbul, Caton Teodorian, Camil Petrescu, Eugen Lovinescu şi Al. Vasilescu-Valjean.

Liviu Rebreanu aduce în atenţie romanul *Ion* şi personajele sale: Ion, Ana, dar şi altele din romanul omonim, ce au stârnit curiozitatea multora care au încercat să le identifice ulterior în Prislop. Liviu Rebreanu îi răspunde lui Alexandru Robot în legătură cu acest fapt:

(…) *În Pripas există într-adevăr şi trăieşte încă şi astăzi un flăcău pe nume Ion Pop al Glenetaşului. Dar cu Ion din romanul meu acesta nu are comun decât numele, pe care*, *recunosc, l-am folosit pentru a păstra o autenticitate rurală şi băştinaşă. Tot aşa am făcut cu numele preotului Belciug, al notarului Stoessel şi alţi câţiva.* (…) *D-l. prof. Bogdan-Duica, voind să vorbească la Universitatea din Cluj despre* Ion*, şi-a trimis studenţii în Pripas să „identifice" personagiile mele. Fiecare a venit cu o „identificare", şi cum erau 70 de studenţi, s-au căpătat dintr-o dată 70 de „identificări". Unele erau chiar nostime, aşa de pildă, după unul, Ion al Glenetaşului ar fi ajuns primar sub liberali (aici vine o contradicţie, un al doilea spune că sub naţional-ţărănişti), după altul, Ana ar fi prin Capitală, unde „s-a băgat la stăpân".*(…)

Anterior acestei mărturisiri făcute de Liviu Rebreanu lui Alexandru Robot în *Rampa*, autorul lui *Ion* publicase în *Vremea*, nr. 235, din 1 mai 1932, un material în care insistă asupra genezei romanului.

BDD-A29157 © 2018 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:50 UTC)

Tot în decembrie 1932, în *Rampa*, nr. 4485, Alexandru Robot face o anchetă literară sub titlul *Ce fac scriitorii?* Liviu Rebreanu este greu de găsit şi intervievat.

Robot afirma:

(...) *pe domnul Rebreanu cu greu îl poţi vedea. Nu e niciodată acasă, dar e întotdeauna la telefon. L-am căutat zilele trecute, dimineaţa. Mi s-a spus acasă la domnia sa că doarme. Un amic m-a asigurat că dl Rebreanu doarme pe lauri.*

L-am văzut totuşi şi ştiu că d-sa lucrează pe tot timpul nopţii. Ce anume, rămâne o taină pe care cu plăcere v-aşi dezvălui-o dar regret, nu sunt în stare. După masă dl Rebreanu e ocupat cu corecturile romanului Răscoala.

În ianuarie 1933, Robot semnează în *Rampa*, nr. 4499, din 14 ianuarie, la rubrica *Pe marginea cărţilor*, o cronică la romanul *Răscoala*, scris de Liviu Rebreanu. Cronicarul este de părere că odată cu *Răscoala* se intra într-o zonă de evoluţie a romanului românesc.

În Răscoala *domnului Liviu Rebreanu, curge fără piedici o lume zbuciumată, aşa cum o ştim şi o simţim, cu oameni mici şi prigoniţi. Într-un cuvânt, dl Rebreanu a creat viaţa. Iată de ce cred că Răscoala e o carte atât de bună, mulţumind aşteptarea bălăcită în mediocritate a câtorva ani. Pentru domnul Rebreanu nu aş găsi alt omagiu.*

Mai târziu,în toamna aceluiaşi an, în *Rampa*, XVI, nr. 4752, din 13 noiembrie 1933, Alexandru Robot publica un interviu cu Liviu Rebreanu în care aduce în discuţie, printre alte subiecte, personajele din romanele lui Rebreanu care au trezit curiozitatea tuturor. În debutul interviului tânărul publicist îi face o scurtă descriere lui Liviu Rebreanu pe care îl percepe „de o amabilitate unică, de o altă nuanţă decât cea moldovenească". Titlul dat de Robot acestui interviu preia una din afirmaţiile scriitorului: *Cu Dl. Liviu Rebreanu, Romancierul care toată viaţa nu face decât să scrie şi totuşi nu e fecund. Despre „Gorila", „Pojarul Dragostei" şi altele.*

Domnul Rebreanu, scrie Robot, *e însăşi viaţa care curge sănătoasă prin toate mădularele şi care se revarsă într-un râs şi o voce puternică. Dl. Rebreanu este în toate împrejurările cel care întreabă întâiul: Ce mai faci? Ca să afli propria-i activitate, e indispensabilă o strategie a interogatoriului, înarmat cu unul, două sau trei trucuri.*

Cele afirmate de Alexandru Robot ne arată un publicist cu experienţă, în ciuda vârstei fragede, care nu se lasă intimidat de faima unui scriitor de talia lui Liviu Rebreanu. Iscoditor, dornic să intre în tainele lui Liviu Rebreanu, Robot nu acceptă afirmaţiile scriitorului şi îl provoacă permanent cu întrebări pentru a dezvălui originea personajelor sale.

Al Robot: *Citind* Răscoala*, în care eroul e Titu Herdelea din* Ion*, lăsaţi să se întrevadă că veţi continua să prezentaţi şi într-un al treilea roman personaje din primul, din* Ion*. Care va fi?*

Liviu Rebreanu: *În niciunul din cele două din care ţi-am vorbit, ci într-un altul, pe care îl voi scrie după. Din* Ion *chiar ghiceşti care va fi eroul şi unde se va petrece acţiunea. E vorba despre fata preotului Pintea, care s-a măritat în Basarabia. Prin urmare, în Basarabia se va petrece şi romanul.*

BDD-A29157 © 2018 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:50 UTC)

Alexandru Robot doreşte să afle de la Liviu Rebreanu la ce lucrează, când va publica următorul roman şi cât de uşor sau greu scrie.

– D-le Rebreanu, sunteţi anunţat cu câteva romane. Care din ele e terminat?

– Niciunul. Sunt anunţat cu două cărţi, recunosc. De alţii însă. Ce e adevărat e că am obligaţii şi angajamente cu editorii. Iarăşi e adevărat că scriu. Sunt dintre cei care toată viaţa nu fac decât să scrie. Şi totuşi nu sunt fecund. Nu respect moda şi nici nu încerc să fiu „à la page”. Cuget şi scriu mai greu. Mă frământ, mă zbucium mai mult decât ceilalţi. Unul din romane va fi Gorila*.* (…) *despre romanul fără titlu (şi fără termen) pot spune că se petrece într-o viaţă burgheză din Bucureşti. E marea şi veşnica poveste a dragostei.* (…) *Deocamdată, numai pentru mine, are un titlu provizoriu:* Pojarul iubirii*. Dar până la un titlu definitiv îmi mai rămâne să închei romanul.*

Dialogul dintre Liviu Rebreanu şi Alexandru Robot aduce în discuţie şi mediul în care scriitorul poate crea. Unii preferă satul, alţii oraşul. Liviu Rebreanu îi mărturiseşte tânărului publicist al *Rampei* că satul îi oferă liniştea necesară pentru a scrie romanele sale.

La ţară nu mă supără nimeni. Nu există telefon care să zbârnâie, vizite care să te întrerupă. La ţară e un loc agreabil, propice inspiraţiei şi unde te poţi întâlni în voie cu personajele şi întâmplările. Trăieşti într-o regiune plină de pitoresc, fără gazete, fără cancanuri şi numai cu tine însuţi. Te iau la primăvară cu mine şi ai să te convingi! îi mărturiseşte Rebreanu lui Robot, dezvăluind astfel nevoia de linişte, fugă de tumultul capitalei pentru a-şi scrie cărţile.

Robot nu s-a mărginit în dialogul cu Rebreanu doar la subiectul romanelor. El insistă şi asupra aspectului difuzării cărţii şi vrea să ştie care este opinia lui Rebreanu în acest sens. Căci, observă Robot, este nevoie ca volumele scriitorilor să ajungă la cititori. În acest context în întreabă pe Liviu Rebreanu despre rolul asociaţiei culturale „Prietenii cărții”.

Ne-am gândit, spune Rebreanu, *să facem ceva pentru difuzarea cărţii. Şi astfel am dat viaţa acestei societăţi, în care am atras pe editori, pe librari şi, sperăm, pe cititori. Vom împrăştia prin toată ţara o activitate neobosită de propagandă a cărţii.* (…) *Scriitorilor nu li se cere decât să muncească, să scrie. De aceea e nevoie să depunem cele mai intense eforturi pentru a stabili o dominaţie a cărţii româneşti şi asta în folosul scriitorilor tineri.*

Pe parcursul colaborării la *Rampa*, între 1932 şi 1934, Alexandru Robot aduce în atenţia cititorilor romanele lui Liviu Rebreanu. Alexandru Robot, publicist deja consacrat, în pofida tinereţii sale, caută – dincolo de prezentarea cărţilor – să pătrundă în intimitatea marilor scriitori. Robot ne dezvăluie cât de uşor sau greu reuşesc să scrie unii dintre ei, cum îşi aleg personajele, ce anume îi inspiră în scrierea romanelor. Publicistica lui Robot ne introduce şi în intimitatea lui Liviu Rebreanu, scriitor greu de abordat, fiind preocupat cu scrisul romanelor sale, lăsându-ne astfel mărturii despre omul Rebreanu, dar şi despre creaţia acestuia.

BDD-A29157 © 2018 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:50 UTC)

Referinţe bibliografice

1. Călinescu, George. *Istoria Literaturii Române*. București: Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1941, p. 881.
2. *Rampa*, nr. 4424, 15 octombrie 1932
3. *Rampa*, nr. 4465, 2 decembrie 1932
4. *Rampa*, nr. 4484, 24 decembrie 1932
5. *Rampa*, nr. 4485, 25 decembrie 1932
6. *Rampa*, nr. 4499, 14 ianuarie 1933
7. *Rampa*, nr. 4752, 13 noiembrie 1933

BDD-A29157 © 2018 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:50 UTC)